

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Tiskaretjärn, Sunne kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610051 Tiskaretjärn
Mittpunktskoordinat:	1329840 – 6648270
Totalareal:	21,6 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekade enligt habitatdirektivet
Fastigheter:	Sunne kommun: Tiskaretjärn 1:16
Ägandeförhållanden:	Statligt

Beskrivning av området

Natura 2000-området Tiskaretjärn ligger insprängt som en oas i ett vidsträckt barrskogslandskap. Tiskaretjärn är en finnbosättning som lades under odling omkring år 1625. Området har hävdats kontinuerligt sedan dess. Så sent som på senare delen av 1800-talet förekom många liknande torp som Tiskaretjärn i trakten. Områdets berggrund präglas av mörka, hyperitliknande bergarter samt olika malmförekomster. Bland annat finns järn- och koppargruvor endast 1 km väster om Tiskaretjärn.

Vegetationen i trakten präglas av den ställvis kalkrika berggrunden. Kring Atikullen i områdets nordvästra del är växtligheten särskilt intressant. Kullen består av ängsmarker med stort inslag av hassel. Den rika förekomsten av hassel gynnar nötkräkan, vilken observeras regelbundet. I träd- och buskskiktet förekommer förutom hassel alm, lind och skogstry.

Tiskaretjärns flora är av torrängskaraktär. Inom området finns åtskilliga kalkgynnade, växtarter t ex blåsippan, vårärt, trolldruva, tvåblad, hässlebrodd och stinksyska. Av de slättergynnade arterna kan nämnas fältgentiana, slättergubbe, slätterblomma och brudsporre. Slätterängar och hagmarker med glest trädskikt växlar om vart annat inom Tiskaretjärns område. Dagens hagmarker var dock långt tillbaka hackslättermark, delvis trädklädd. På grund av att gården Tiskaretjärn på många år inte innefattat någon del av den forna utmarken så kommer den gamla hackslättermarken att tills vidare hävdas som betesmark.

År 1978 avsattes Tiskaretjärn som naturreservat med målet att bevara och vårda det gamla jordbrukslandskapet med artrik flora. Floran är intressant dels på grund av lång obruten hävd och dels på grund av gynnsam växtlokal i form av näringsrik jord och gott lokalklimat. Området är i övrigt intressant ur kulturhistoriskt perspektiv, gamla skötselformer, rösen och husgrunder kan skönjas i terrängen. Området hävdas i första hand genom gamla principer, med traditionella metoder och redskap, och med syfte att bevara hotade växter och djurraser. Bete sker främst med utrotningshotade husdjursraser som bland annat rödkulla och odling sker med gamla sällsynta spannmålssorter där även hotade ogräsarter tillåts.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
6270	Artrika torra – friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ	3,0	3,8
6510	Slätterängar i låglandet	2,0	1,0

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Tiskaretjärn är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna i Natura 2000-området Tiskaretjärn.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Artrika torra – friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 3,8 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Betesmarken ska vara väl avbetad varje år vid vegetationsperiodens slut. Med väl avbetad menas att marken har en grässvål som är kortbetad/kortsnaggad. Kännetecknen för en väl avbetad grässvål är att den är väl sammanhållen och att gräs inte har hunnit gå i ax. Det finns vidare få rator och tuvbildningar i en väl avbetad grässvål. - Frekvensen av negativa indikatorarter som (ange) är mindre än 1 %. - Krontäckningen av träd och buskar som vuxit upp i välhävdad landskap ska vara mellan 3-5 %? Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. - Antalet grova, ihåliga eller på annat sätt värdefulla träd ska bibehållas eller öka. Antalet träd ska vara minst x st. <p><i>Typiska arter</i></p>
Slätterängar i låglandet (6510)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 1,0 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hela arealen ska ha välhävdad gräsmark varje år vid vegetationsperiodens slut. Med väl hävdad menas att vegetationshöjden vid vegetationsperiodens slut i genomsnitt är högst x cm på torra-friska marker och y cm på fuktiga marker, samt att lövförna inte täcker mer än w %. - Frekvensen av negativa indikatorer som x bör vara högst x %. - Krontäckning av träd och buskar ska vara? Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. - Hamlade träd?

	- Antalet grova och ihåliga träd? <i>Typiska arter</i>
--	---

*/Bevarandemål fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att naturtyperna *artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ* och *slåtterängar i låglandet* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Objekten kräver årlig skötsel. Skötseln skall vara utformad enligt traktens tradition och objektets speciella natur- och kulturvärden. Objektets hävdhistoria bör vara vägledande för den fortsatta skötseln så att exempelvis ett objekt med lång kontinuitet av slätter även fortsättningsvis hävdas genom slätter och en sedan lång tid betad mark fortsätter att betas. Slätterängarna (6510) hävdas genom slätter, höbärgning och röjning av igenväxningsvegetation. Efterbete, lövtäkt och fagning rekommenderas även. De artrika låglandsgräsmarkerna (6270) kan skötas antingen som slätterängarna eller genom beteshävd.
- De ekologiska krav som de för naturtypen karaktäristiska arterna har ska uppnås genom skötseln, så att de kan finnas kvar eller öka i antal.
- I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom gödsel från djur på bete), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av främmande arter.
- Högst 25 % krontäckning av träd och buskar. (För att uppfylla kraven till EU:s miljöstöd krävs oftast en lägre krontäckning än 25 %.)

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Naturtypernas framtid bedöms vara tryggad genom skötseln i Tiskaretjärns reservat. Årlig slätter förekommer på *slåtterängarna* och de *artrika låglandsgräsmarkerna* hävdas genom bete. Röjning av igenväxningsvegetation samt reglering av träd- och buskskikt sker även. Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden utgör också ett hot mot naturtyperna. Utebliven och felaktig skötsel är annars det största hotet mot dessa naturtyper. Gödslingspåverkan och försurande effekter från luftburna föreningar kan på sikt komma att påverka florans negativt.

Bevarandeåtgärder – med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna *artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ* och *slåtterängar i låglandet* i Tiskaretjärns Natura 2000-område uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Miljöstödsersättningar kan sökas för bete för de arealer som uppfyller krav på ersättningar från LBU-programmet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slåtterängar).
- Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (28 § 7 kap. miljöbalken). *Tillstånd krävs*

inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.

- Tiskaretjärn är skyddat som naturreservat.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.

Tiskaretjärn är sedan 1978 skyddat som naturreservat. Den största delen av de ingående naturtypernas areal omfattas idag även av miljöstöd och sköts enligt upprättad åtgärdsplan. Åtgärdsplanens syfte är att bevara och förstärka den hävdgynnade vegetationen, samt de i området övrigt höga kulturhistoriska värdena. Naturreservatets skötselplan och åtgärdsplanen bedöms utgöra ett fullgott skydd för Natura 2000-områdets ingående naturtyper och ytterligare bevarandeåtgärder ses i dagsläget inte vara aktuella. Översyn av naturreservatets föreskrifter och skötselplan skall dock göras innan 2010.

Bevarandestatus idag

6270 Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ *och*

6510 Slätterängar i låglandet

Nationellt

De äldre typerna av fodermarker, ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt har fått minskad ekonomisk betydelse. Särskilt slätterängarna har nästintill helt och hållet utgått ur jordbruksproduktionen. Av den ängsareal som fanns för hundra år sedan återstår endast en ytterst liten rest. Inom det nuvarande miljö- och landsbygdsprogrammet hävdas cirka 6000 hektar ängsmark och ca 400 000 hektar betesmark.

Tiskaretjärn

6270 Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ

Större delen av området som klassas som naturtyp *artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ* har tidigare varit gammal slättermark, vissa områden delvis trädklädda. Idag utgörs områdena av hagmark med glest trädsikt av främst lövträd. I fältskiktet förekommer bland annat hävdgynnade arter som låsbräken, darrgräs, ormrot, liten blåklocka, kattfot och hirsstarr. Ormrot, liten blåklocka och kattfot räknas som typiska arter för naturtypen och kan användas som indikatorer på naturtypens bevarandestatus. Hävden har de senaste åren varit tillräcklig i området. Bevarandestatusen bedöms utifrån befintliga uppgifter vara gynnsam. Arealen kan på sikt öka då det finns kringliggande mark som skulle kunna restaureras. Restaureringen skulle kräva röjning av träd och igenväxningsvegetation samt införsel av bete.

6510 Slätterängar i låglandet

Slätterängarna i Tiskaretjärn utgör stora delar av Atikullen och intilliggande mark i kullens närhet. Slätterängarna hävdades kontinuerligt från tidigt 1600-tal fram till 1962 då driften på gården upphörde. Efter att driften upphört röjdes och slättrades området enstaka gånger fram till 1983 då slätter återupptogs igen. Sedan flera år tillbaka sköts nu gården av ideella föreningar. Slätterängarnas träd- och busksikt består främst av hassel och sälg. Fältskiktet på

slåtterängarna hyser en mycket artrik flora. Här påträffas arter som backnejlika, slåttergubbe, darrgräs, fältgentiana, prästkrage och brudsporre. Samtliga uppräknade kärlväxter utgör exempel på naturtypens typiska arter och kan användas som indikatorer på naturtypens bevarandestatus. Hävden har de senaste åren varit god i området. Bevarandestatusen bedöms i dagsläget vara gynnsam.

Uppföljning av bevarandemålen

För att bedöma naturtypernas bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

För tillfället pågår ett nationellt projekt där metoder och arbetssätt anpassade för övervakning av Natura 2000 arbetas fram. Tillsvärdare ges här exempel och förslag på tänkbara uppföljningsmetoder och/eller parametrar.

- Fjärranalys för kontroll av bibehållen areal
- Fältkontroll av hävd och igenväxningsgrad (kan göras i samband med miljöstödskontroller)
- Återkommande inventeringar av typiska arter samt rödlistade arter

Bilaga

1. Karta med Natura 2000-områdets avgränsning
2. Ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

- Ehrenroth, B. & Schützer, J. 1996. *Värmländsk natur – en reseguide*. 3:e upplagan. Trio Tryck AB. Örebro.
- Länsstyrelsen i Värmlands län, Naturvårdsenheten. *Ängar och hagar i Värmlands län*. Rapport nr 1994:20. Karlstad.
- Länsstyrelsen i Värmlands län, Lantbruksenheten. 2001. *Förslag till åtgärdsplan för bevarande av betesmarker och slåtterängar vid Tiskaretjärn*. Karlstad.
- Länsstyrelsen i Värmland, Planeringsavdelningen. *Bestämmelser och skötselplan för naturreservatet Tiskaretjärn*. Beslut 1987-12-07. Karlstad
- Länsstyrelsen i Värmland, Miljöenheten. 1996. *Ditt Värmland – natur och kulturlandskapet; Naturreservat i Värmlands län – Tiskaretjärn*. 2:a upplagan. NordNatur AB.
- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket natura 2000*. Naturvårdsverket. Naturvårdsverket. *Natura 2000 - Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>) 04-11-24
- Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.